

85 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА СТАРШИ НАУЧЕН СЪТРУДНИК РАДКА НАЙДЕНОВА (1926–1999)

В края на 2011 г. се навършват 85 години от рождението на Радка Цакова Найденова – старши научен сътрудник кандидат на географските науки (доцент доктор по сега прилаганата система за научни степени и научни звания). Нейният житейски път показва, че тя е от категорията хора, чиято съдба е белязана със знака на умните, трудолюбивите, интелигентните личности, осъдени на непрестанно развитие и усъвършенстване, на себеотдаване в името на науката, в името на колегите, на хората. Това е нещото, което я нарежда сред големите, запомнящи се и незабравими учени и личности сред географската, икономическата и други научни общности.

Радка Найденова е родена на 13.12.1926 г. в с. Петревене, Ловешка област в бедно селско семейство. Тук тя получава и началното си образование. През 1945 г. завършва средното си образование в гимназията в гр. Луковит, след което е приета за студентка в специалност „География“ към Историко-филологическия факултет на Софийския държавен университет. Висше образование Р. Найденова завършва през 1950 г. и веднага след това постъпва като стажант-учител в 18 Средно смесено училище в София.

По-късно тя постъпва като редовен гимназиален учител в родното място на Иван Вазов – гр. Сопот, където учителства за кратко, тъй като през 1952 г., след успешно издържан конкурсен изпит, е приета за редовна аспирантка на проф. д-р Игнат Пенков в катедра „Икономическа география на България и страните“ към Геолого-географския факултет на Софийския държавен университет. След успешната защита на дисертация на тема „Развитие и териториално разпределение на производителните сили в Плевенски окръг през 1939–1956 г.“ тя придобива научната степен „кандидат на географските науки“ (доктор по сега прилаганата система на научни степени).

През 1957 г. Р. Найденова спечелва конкурс за научен сътрудник в Икономическия институт на БАН, а през 1968 г. ѝ е присъдено научното звание „старши научен сътрудник II степен“. Първоначално работи в секция „Икономическо райониране на България“, а по-късно в секция „Териториално разположение на общественото производство“. В този институт тя натрупва опит в провеждането на изследвания и в областта на икономическата наука, участва като автор в монографични трудове като „Икономическо райони-

ране в НРБ“, публикуван през 1963 г., „Усъвършенстване на териториалната структура на народното стопанство в НРБ“ (1964), „Промислен комплекс на Софийско-Пернишки подрайон“ (1972).

От началото на 1972 г. в изпълнение на решение на Комитета за стопанска координация при Министерския съвет ст.н.с. кгн Р. Найденова преминава на работа в новосъздадения Научен център по териториално планиране и разположение на производителните сили при Държавния комитет за планиране. Там заема редица отговорни длъжности – първоначално е началник на лаборатория „Комплексно социално-икономическо развитие на териториалните единици“ и едновременно с това е научен секретар, по-късно заместник директор и завеждащ лаборатория „Методология на териториалното планиране“. През шестте години работа в този научен център тя е активен участник, ръководител и водещ изпълнител на множество разработки – варианти на Генералната схема за разположение на производителните сили, на планове за развитие и териториално разположение на стопанските отрасли и териториалните единици.

През 1978 г. Р. Найденова преминава на работа в Географския институт на БАН като старши научен сътрудник. Натрупаните знания и опит като научен ръководител на множество научни колективи, ръководител и изпълнител на редица научноизследователски разработки, автор на раздели в монографии, намират широко приложение в нейната работа. Макар че не заема ръководна длъжност, нейната дейност ѝ отрежда водещо място в организирането и провеждането на научноизследователската дейност не само в секция „Икономическа геогра-

фия“, но и в организирането на работата по написване на монографични трудове, които в този период са визитна картичка на Географския институт при БАН. Тя взема дейно участие в създаването на концепции за отделните монографии, в организацията на работата по тяхната подготовка, автор е на текстове и почти винаги на разделите с теоретико-методологичен характер. Тя е главен редактор или член на редакционната колегия на всички монографични трудове, издадени в Географския институт при БАН в края на седемдесетте, през осемдесетте и в началото на деведесетте години на ХХ в. Тя активно участва в подготовката, написването и издаването на том II „Икономическа география“ (1981) и том III „Физикогеографско и социално-икономическо райониране на България“ (1989) от тритомната монография „География на България“, „Българско Черноморско крайбрежие“ (1979), „Териториална организация на социалистическото производство“ (1980), „Екологически проблеми на селищата и селищните системи“ (1982), „Териториално-производствени комплекси в Южна Централна България“ (1983), „Териториални аспекти на управлението на социалистическата икономика“ (1984, отпечатана на български, руски и унгарски език), „Большой Кавказ-Стара планина (Балканы)“, издадена през 1984 г. като резултат от съвместни изследвания по международното сътрудничество на института, отпечатана на български, руски и френски език, „Географията в съвременна България“, подготвена по повод конгреса на Международния географски съюз в Париж, отпечатана през 1984 г. на български и френски език, том II от двутомната монография „Природният и икономическият потенциал на планинските райони в

НРБ“ (1990), а в монографията „География на България“ (1997) е автор на няколко раздела.

Научното творчество на ст.н.с. кгн Радка Найденова обхваща множество трудове в областта на икономическото райониране, териториалното разположение на производителните сили, на социално-икономическото развитие на страната и отделните териториални единици, на проблемите по опазване на обкръжаващата среда и териториалното разположение на общественото производство, развитието и териториалното разположение на промишлеността и др. Освен разделите в посочените монографии в него се включват и 10 научни студии, над 100 научни статии, редица рецензии и значителен брой научноизследователски теми, на които е инициатор, автор на методически указания, ръководител и водещ изпълнител. Р. Найденова умееше да организира младите си колеги за работа по интересни и актуални научноизследователски проблеми и проекти, по някои от които след това са публикувани монографии („Териториално-производствени комплекси в Южна Централна България“, вторият том на „Природният и икономическият потенциал на планинските райони в НРБ“).

Творческият път на ст.н.с. кгн Радка Найденова е свързан и с активна учебно-педагогическа дейност. Лекциите ѝ по новосъздадената университетска дисциплина „География на производството“ са на високо научно ниво и се слушат с интерес от студентите от II курс География от Геолого-географския факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“. Освен това тя участва активно в написването и редактирането на учебници за единните средни професионални училища.

Старши научен сътрудник Р. Найденова се включва активно в научния

живот на географите в България. С присъщата ѝ енергичност и отдаденост участва в работата на Българското географско дружество, Националния географски комитет, член е на Съюза на учените в България. Тя е един от изявените участници във всички национални географски конгреси, в научно-практически национални и международни конференции, симпозиуми, международни работни съвещания, организирани по линия на международното научно сътрудничество, и други мероприятия, провеждани у нас и в чужбина, на които представя доклади с интересни резултати от своите изследвания.

От продуктивното творческо перо на ст.н.с. Р. Найденова са написани множество научно-популярни статии и беседи по рубриките „География“ и „Страни, пътешествия, срещи“ на програмата „Знание“ на Българското радио. Дълги години ст.н.с. Р. Найденова е главен редактор на списание „География“, на което отдава и време, и енергия, за да се подобри неговото списване, за да може то да достигне до по-широка аудитория от читатели и сътрудници, да достигнат географските знания до възможно повече хора.

За нейните заслуги в развитието на географската наука, за постиженията ѝ в научноизследователската дейност ст.н.с. Р. Найденова е награждавана с медал „100 години БАН“, с медал „100 години Освобождение“, със значките „Отличник“ на Държавния комитет за планиране „Отличник на БАН“. За дейното ѝ участие в научния живот у нас, в работата на Географския институт и Българската академия на науките тя е удостоена с орден „Кирил и Методий“ III степен.

Наред с научноизследователската си работа тя отдаде немалко сили и време, за да сподели щедро своите

знания и опит с ръководените от нея аспиранти (докторанти), с по-младите научни работници от секцията по „Икономическа география на България“ и разбира се с всички свои колеги от Географския институт. Била е рецензентка на редица дисертации и научни трудове за хабилитации.

Ст.н.с. Р. Найденова взема дейно участие и в работата на кварталните дружества и организации, като изнася лекции и беседи по различни поводи, годишнини, празници и други мероприятия.

Със своя живот и отдаденост на науката, на колегите, на хората, на нейните близки сътрудници, последователи, роднини и приятели тя остави трайна диря в географската наука, в научния и обществен живот на Географския институт при БАН, остави траен пример и спомен за големия учен, за човека Радка Найденова, пред чиято светла памет се прекланяме и за когото винаги ще си спомняме с добро.

Илия Илиев, Маргарита Илиева